

Gezocht: alternatief voor meldcode

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld wordt voorlopig niet vervangen door een meldplicht, zoals VWS-staatssecretaris Martin van Rijn aanvankelijk beoogde. De bewindvoerder kondigde in februari aan dat ook andere mogelijkheden worden verkend om de hoeveelheid meldingen aan Veilig Thuis te verhogen. Een door Augeo aangedragen optie oogst alvast bijval van brancheorganisaties in de zorg.

Een vader of moeder die chronisch verslaafd is aan drugs of alcohol. Een vader of moeder die suïcidaal is en zichzelf letsel toebrengt. Een vader of moeder die herhaald huiselijk geweld pleegt of de partner verwondt. Het zijn voorbeelden van ernstige situaties waarin kinderen een sterk verhoogd risico lopen te worden mishandeld. Bij signalering van dit soort omstandigheden zouden hulp- en zorgverleners verplicht moeten zijn aan de bel te trekken bij Veilig Thuis, ook als zij zelf hulp kunnen of willen organiseren voor het gezin. Dit is de opvatting binnen Augeo, een private organisatie die zich ervoor inzet dat kinderen in ons land veilig kunnen opgroeien.

Directeur Mariëlle Dekker: “Dergelijke specifieke meldnormen bieden vele voordelen ten opzichte van de zwaarste variant: een algemene meldplicht. Je voorkomt bijvoorbeeld zorgmijding door ouders, drempelverhoging voor advies vragende vaders en moeders én overbelasting van Veilig Thuis.”

Twee routes

Vanaf juli 2013 kent ons land de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Hulp- en zorgverleners die kindermishandeling vermoeden of signaleren, kunnen sindsdien twee routes bewandelen. Ze zetten zelf hulp of zorg op voor het gezin in kwestie óf ze maken er melding van bij Veilig Thuis. In het tweede scenario neemt Veilig Thuis de verantwoordelijkheid over.

Dekker: “Jaarlijks worden 118.000 kinderen mishandeld. Professionals melden hun vermoedens van kinder-

mishandeling over ongeveer 25.000 kinderen. We hebben geen idee hoe vaak ze zelf hulp organiseren voor gezinnen waar mishandeling speelt zonder dat ze dit melden bij Veilig Thuis. We weten wel zeker dat er nog veel mishandelde kinderen worden ‘gemist’. Daarom on-

derschrijft iedereen de noodzaak van een betere meldingsmethodiek. Er moet een tandje worden bijgezet.”

Beste aanpak

Eensgezindheid is er (nog) niet over de beste aanpak. Augeo, brancheorganisaties als InEen en de KNMG en partijen uit de GGZ, jeugdzorg en het maatschappelijk werk zijn niet bepaald enthousiast over de benadering die staatssecretaris Van Rijn en de landelijke taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik eind 2015 aankondigden en waarvoor dit jaar een wetswijziging had moeten worden doorgevoerd. “Het ging om een meldplicht”, vertelt Dekker. “Iedere hulp- of zorgverlener die na het doorlopen van de meldcode kindermishandeling vermoedt, zou dit automatisch aanhangig moeten maken bij Veilig Thuis, dus óók wanneer hij zelf hulp of zorg opzet in het gezin.”

Dekker somt de bezwaren op tegen

deze meldplicht. “Het is geen oplossing voor zogeheten handelingsverlegenheid van hulp- en zorgverleners. Wie het nu met de meldcode moeilijk vindt om Veilig Thuis op de hoogte te brengen van kindermishandeling, zal na de invoering van een meldplicht met

“We moeten voorkomen dat ouders zorg mijden vanwege een meldplicht”

hetzelfde dilemma rondlopen. Handelingsverlegenheid kun je wél verhelpen door professionals te trainen en goede richtlijnen te bieden. Bovendien weten we uit landen met een meldplicht dat er nog steeds een gat is tussen het aantal werkelijke incidenten en het aantal gemelde incidenten. Een meldplicht brengt niet per definitie meer gevallen van kindermishandeling aan het licht. Tegelijkertijd impliceert een plicht het risico dat hulp- en zorgverleners problemen over de schutting gooien bij Veilig Thuis en dat medewerkers hier overbelast raken.”

Ze vervolgt: “Een ander averechts effect kan zijn dat ouders zorg mijden. Stel, een vrouw is na de bevalling somber en lusteloos. Ze vertelt aan de huisarts dat ze weleens moeilijk de energie kan vinden om voor haar baby te zorgen. Het is belangrijk dat ze daar laagdrempelig en zo vroeg mogelijk over kan praten. We willen vermijden dat ze niet voor ad-

kindermishandeling

vies naar het spreekuur komt uit angst dat haar gegevens worden genoteerd bij Veilig Thuis.”

Hoog-risicosituaties

Op dinsdag 9 februari werd in de Tweede Kamer gedebatteerd over de voorgenomen meldplicht. In de aanloop wendden Dekker en Augeo-bestuursvoorzitter Gemma Kobessen zich per brief tot Van Rijn. De twee stelden dat er verbetermogelijkheden zijn zonder dat, zoals Dekker zegt, “het uiterste redmiddel wordt losgelaten op het veld”. Augeo is geen voorstander van opgelegde meldplichten of meldnormen. Het aangedragen alternatief is meldnormen, professionele standaarden die beroepsorganisaties zelf opstellen, in overleg met Veilig Thuis en

experts. Een cruciale passage uit de brief: “Met onze voorstellen verschuift het accent van verplichte registratie in de vele situaties waarin kindermishandeling niet is uitgesloten, naar een voorgeschreven melding in hoog-risicosituaties.”

Dekker: “Natuurlijk, in de huidige situatie missen we gevallen van kindermishandeling, maar we moeten niet doorslaan door alle gezinssituaties waar kindermishandeling dreigt, te willen registreren bij Veilig Thuis. Wij pleiten voor meldnormen: een aantal situaties waarin de hulp- of zorgverlener te allen tijde contact moet zoeken met Veilig Thuis. Denk aan een baby die nog niet kan lopen en nauwelijks bewegen, maar wel kneuzingen en blauwe plekken heeft. Of bezorgdheid over een

kind dat eerder is mishandeld. Let op: dit soort meldnormen ontslaat de professional niet van de verplichting in andere situaties ook scherp te zijn en eventueel melding te maken.”

Meer meldingen

De directeur van Augeo betoogt dat de bal niet alleen zou moeten liggen bij de signalerende hulp- en zorgprofessionals, maar ook bij de medewerkers van Veilig Thuis. “Als zou worden besloten met meldnormen te werken, krijgt Veilig Thuis wat mij betreft ook de verplichting na zo’n melding zelf actie te ondernemen. Ook wanneer het kind elders staat geregistreerd, bijvoorbeeld bij een gezinsvoogd. Veilig Thuis zou dan ook beter moeten worden geëquipeerd, on-

Handelingsverlegenheid bij een vermoeden van kindermishandeling kun je verhelpen door professionals te trainen en goede richtlijnen te bieden.

Als er meldnormen komen, krijgt Veilig Thuis wat Augeo-directeur Mariëlle Dekker betreft ook de verplichting na zo'n melding zelf actie te ondernemen.

der andere met maatregelen om bij een adviesvraag beter te kunnen beoordelen of het kind een oude bekende is. Hoe dan ook, ik ben ervan overtuigd dat het aantal meldingen van kindermishandelingen stijgt als we met meldnormen gaan werken.”

De geuite bedenkingen vanuit de zorg vormden in februari voor Van Rijn aanleiding een verkenningjaar in te lassen. Jan Dirk Sprokkereef, onder meer vicevoorzitter Jeugdzorg Nederland en lid van de taskforce, kreeg een belangrijke rol toebedeeld. Hij heeft bijvoorbeeld als taak betere meldmethoden te bespreken met 'het veld' en bestuurlijk draagvlak voor veranderingen te creëren binnen Veilig Thuis.

Alert voor huisartsen

Ondertussen wordt binnenkort een initiatief gelanceerd in de geest van 'meldnormen'. Augeo, het ministerie van VWS, InEen, de LHV en het NHG ontwikkelen

een digitaal alert voor huisartsen.

Dekker: “Als de huisarts of praktijkondersteuner tijdens het spreekuur bijvoorbeeld partnergeweld of een ernstige verslaving constateert, wordt op zijn beeldscherm aangegeven dat hij moet vragen of er thuis kinderen zijn en hoe het gesteld is met hun veiligheid. Verder werken genoemde partijen aan bewustwording en deskundigheidsbevordering van zorgprofessionals: hoe signaleer je bijvoorbeeld en wat betekent het om een melding te doen? Tot slot ontwikkelen we nieuwe samenwerkingsafspraken. Vanwege de transitie van de jeugdzorg is het nodig de Landelijke Eerstelijns Samenwerkingsafspraken (LESA) Kindermishandeling te actualiseren.” <<

Tekst: Gerben Stolk

Foto Mariëlle Dekker: Willem Mes

Foto arts en kind: Lynn van Asperen

Het alternatief is meldnormen die beroepsorganisaties zelf opstellen, in overleg met Veilig Thuis en experts

POH Jeugd

Een praktijkondersteuner Jeugd waar kinderen en ouders met opvoedingsvragen en psychische problemen terecht kunnen. Die service wordt inmiddels aangeboden bij verschillende huisartsenpraktijken. Bijvoorbeeld bij Medisch Centrum Eudokia te Enschede.

“Kindermishandeling is één van de zaken die hier aan de orde kunnen komen”, zegt Henk-Jan de Winter. De eigenaar van Helin advies, gespecialiseerd in kwaliteitsverbetering in zorg en welzijn, is projectleider binnen een aantal praktijken dat een pilot doet met een POH Jeugd.

Hij zegt: “Bij de huisarts voelt men zich veilig voor GGZ. Hij is de familiedokter en mensen zullen zich voor dergelijke vragen eerder tot hem wenden dan tot menig andere zorgverlener. Tegelijkertijd heeft de huisarts meestal onvoldoende tijd en expertise voor deze vragen en klachten. Een POH Jeugd kan dit aanvullen en er bijvoorbeeld voor zorgen dat het probleem goed geëxploreerd wordt en – wanneer daar aanleiding voor is – een melding van kindermishandeling goed onderbouwd wordt. Meestal is de POH Jeugd nog op projectbasis actief binnen huisartsenpraktijken, maar er is een forse stijging van het aantal praktijken dat dit oppakt. Knelpunt is vaak de bekostiging. Wie betaalt de POH Jeugd? Is dat de gemeente, die verantwoordelijk is voor de gehele jeugdzorg? We zien dat elke gemeente op dit vlak een eigen beleid voert.”